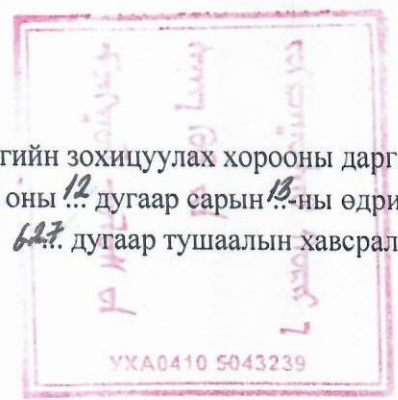

Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын
2018 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн
627 дугаар тушаалын хавсралт 5

**МӨНГӨ УГААХ БОЛОН ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭРСДЭЛИЙН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ АРГАЧЛАЛ**

АГУУЛГА

I. УДИРТГАЛ.....	4
II. БАЙГУУЛЛАГЫН БҮТЦИЙН ЭРСДЭЛ.....	4
2.1. Үнэт цаасны компаниудын бүтцийн эрсдэл	4
2.2. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бүтцийн эрсдэл	5
2.3. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бүтцийн эрсдэл.....	6
2.4. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бүтцийн эрсдэл.....	7
III. ЧАНАРЫН ҮНЭЛГЭЭ	8
IV. БИЗНЕСИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ	9
4.1. Үнэт цаасны компаниуд.....	9
4.2. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бизнесийн эрсдэл.....	10
4.3. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бизнесийн эрсдэл.....	12
4.4. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бизнесийн эрсдэл	13
V. ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭГДСЭН ҮР ДҮН.....	15

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1: Үнэт цаасны компаниудын эрсдэлийн үнэлгээ, хөрөнгийн хэмжээгээр	4
Хүснэгт 2. Үнэт цаасны компаниудын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагааны чиглэлээр	5
Хүснэгт 3. Үнэт цаасны компаниудын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр.....	5
Хүснэгт 4. Үнэт цаасны компаниудын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин	5
Хүснэгт 5. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын эрсдэлийн үнэлгээ, хураамжийн орлогоор.....	5
Хүснэгт 6. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын эрсдэлийн үнэлгээ, эзэмшлийн хэлбэрээр	6
Хүснэгт 7. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр.....	6
Хүснэгт 8. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин	6
Хүснэгт 9. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн үнэлгээ, хөрөнгийн хэмжээгээр	6
Хүснэгт 10. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн үнэлгээ, эзэмшлийн хэлбэрээр.....	7
Хүснэгт 11. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр	7
Хүснэгт 12. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин.....	7
Хүснэгт 13. Хадгаламж зээлийн хоршоодын эрсдэлийн үнэлгээ, хөрөнгийн хэмжээгээр.....	7
Хүснэгт 14. Хадгаламж зээлийн хоршоодын эрсдэлийн үнэлгээ, эзэмшлийн хэлбэрээр.....	8
Хүснэгт 15. Хадгаламж зээлийн хоршоодын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр	8
Хүснэгт 16. Хадгаламж зээлийн хоршоодын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин.....	8
Хүснэгт 17. Чанарын үнэлгээний бүлгийн хувийн жин.....	8
Хүснэгт 18. Үнэт цаасны компаниудын хэрэглэгчдийн эрсдэл	9
Хүснэгт 19. Үнэт цаасны компаниудын гүйлгээний эрсдэл.....	9
Хүснэгт 20. Үнэт цаасны компаниудын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл.....	10
Хүснэгт 21. Үнэт цаасны компаниудын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл.....	10
Хүснэгт 22. Үнэт цаасны компаниудын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин	10
Хүснэгт 23. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын хэрэглэгчдийн эрсдэл	10
Хүснэгт 24. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын газар зүйн байршлын эрсдэл.....	11
Хүснэгт 25. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл.....	11
Хүснэгт 26. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл	11
Хүснэгт 27. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин.....	12

Хүснэгт 28. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хэрэглэгчдийн эрсдэл	12
Хүснэгт 29. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын газар зүйн эрсдэл	12
Хүснэгт 30. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл	13
Хүснэгт 31. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл.....	13
Хүснэгт 32. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин	13
Хүснэгт 33. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын хэрэглэгчдийн эрсдэл	14
Хүснэгт 34. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын газар зүйн эрсдэл	14
Хүснэгт 35. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл	14
Хүснэгт 36. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл.....	14
Хүснэгт 37. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин	15
Хүснэгт 38. Нэгдсэн үнэлгээний хувийн жин.....	15

I. УДИРТГАЛ

Энэхүү үнэлгээний аргачлалыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны зохицуулалтын байгууллагуудад мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх (цаашид МУТС гэх) эрсдэл буй эсэхийг үнэлэх зорилгоор боловсруулсан. МУТС үйл ажиллагааны эрсдэлийг чанарын болон тоон хүчин зүйлүүдийг харгалзан үзэж үнэлнэ.

- a) Тоон хүчин зүйл гэдэгт байгууллагын санхүүгийн нөхцөл байдал, байгууллагын хэмжээ, хэрэглэгч болон бүтээгдэхүүний төрөл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний газар зүйн байршлын тархалт, бүтээгдэхүүний хүргэлтийн суваг зэргийг илэрхийлэх тоон мэдээллүүд багтах бөгөөд эдгээр тоон үзүүлэлтүүдэд суурилан байгууллагын МУТС эрсдэлийг үнэлнэ.
- b) Чанарын хүчин зүйлс гэдэгт тухайн байгууллагын эзэмшлийн бүтэц, зохион байгуулалт, хяналтын тогтолцоо, менежментийн чанар, эрсдэлийн менежмент, салбарын нэр хүнд зэрэг үзүүлэлтүүд багтах ба эдгээр чанарын мэдээлэлд суурилан тухайн байгууллагын МУТС үйл ажиллагаатай тэмцэх чиглэлээр хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнд үнэлгээ өгнө.

Эрсдэлийн үнэлгээг тооцохдоо дараах бүлэг үзүүлэлтүүдээр тооцно.

- Байгууллагын бүтцийн эрсдэл: уг бүлэг нь тухайн байгууллагын ерөнхий шинж чанарт суурилан МУТС эрсдэл хэр байгааг үнэлэх зорилготой;
- Чанарын үнэлгээ: уг бүлэг нь тухайн байгууллагын МУТС үйл ажиллагаатай тэмцэх, эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээг үнэлэх зорилготой;
- Бизнесийн эрсдэлийн үнэлгээ: уг бүлэг нь тухайн байгууллагын эрхэлж буй үйл ажиллагаанд МУТС эрсдэл хэр байгааг үнэлэх зорилготой.

II. БАЙГУУЛЛАГЫН БҮТЦИЙН ЭРСДЭЛ

Бүтцийн эрсдэлийг үнэлэхдээ байгууллагын хэмжээ, эзэмшлийн хэлбэр, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил гэсэн 3 төрлийн мэдээлэлд суурилан эрсдэлийг үнэлнэ.

2.1./Үнэт цаасны компаниудын бүтцийн эрсдэл

Байгууллагын хэмжээ: Тухайн байгууллагын хэмжээ, үйл ажиллагааны цар хүрээ том байх тусам МУТС эрсдэл нэмэгдэнэ гэсэн таамаглалд үндэслэн эрсдэлийг тооцно. Эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 1: Үнэт цаасны компаниудын эрсдэлийн үнэлгээ, хөрөнгийн хэмжээгээр

Хөрөнгийн хэмжээ	Эрсдэлийн оноо
30 сая - 200 сая	1
200 сая - 300 сая	2
300 сая - 1.2 тэрбум	3
1.2 тэрбум - 1.3 тэрбум	4
1.3 тэрбумаас дээш	5

Үйл ажиллагааны чиглэл: Үнэт цаасны компаниудын МУТС эрсдэл нь үйл ажиллагааны чиглэлээс хамааран ялгаатай байх тул, тухайн компаниудын эрсдэлийг эрхэлж буй үйл ажиллагаанаас нь хамааруулан тооцно. Эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 2. Үнэт цаасны компаниудын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагааны чиглэлээр

Үйл ажиллагааны чиглэл	Эрсдэлийн оноо
Хөрөнгө оруулалтын зөвлөх	1
Брокер (брокер, хөрөнгө оруулалтын зөвлөх)	2
Брокер, дилер (брокер, дилер, хөрөнгө оруулалтын зөвлөх)	3
Брокер, андерайтер (брокер, андерайтер, хөрөнгө оруулалтын зөвлөх)	4
Брокер, дилер, андерайтер (брокер, дилер, андерайтер, хөрөнгө оруулалтын зөвлөх)	5

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил: Олон жил тогтвортой үйл ажиллагаа явуулсан байгууллага нь МУТС эрсдэл багатай байна гэсэн таамаглалд суурилан үйл ажиллагаа явуулсан жилийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 3. Үнэт цаасны компаниудын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	Эрсдэлийн оноо
10-аас дээш жил	1
8 жил – 10 жил	2
6 жил – 8 жил	3
2 жил – 6 жил	4
2 жил хүртэлх	5

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагын мөнгө угаах эрсдэлийн үнэлгээний бүтцийн эрсдэлийг тооцохдоо байгууллагын хэмжээ, үйл ажиллагааны чиглэл, үйл ажиллагаа явуулсан жил зэргийг харгалзан үзэж тохирох үнэлгээг өгсөн бөгөөд дараах хувийн жингийн дагуу нэгдсэн үнэлгээг тооцно.

Хүснэгт 4. Үнэт цаасны компаниудын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн хэмжигдэхүүн	Хувийн жин
Байгууллагын хэмжээ	60
Үйл ажиллагааны чиглэл	30
Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	10

2.2. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бүтцийн эрсдэл

Байгууллагын хэмжээ: Даатгалын компаниудын хэмжээг илэрхийлэх хувьсагчаар нийт хураамжийг орлогыг сонгон авсан бөгөөд тухайн байгууллагын цуглуулсан хураамжийн орлогын хэмжээ их, үйл ажиллагааны цар хүрээ том байх тусам эрсдэлд өртөх магадлал өснө гэсэн таамаглалд суурилан эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 5. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын эрсдэлийн үнэлгээ, хураамжийн орлогоор

Хураамжийн орлого	Эрсдэлийн оноо
Даатгалын компаниудын хувьд	
100 саяас доош	1
100 сая - 500 сая	2
500 сая - 1 тэрбум	3
1 тэрбум - 5 тэрбум	4
5 тэрбумаас дээш	5

Даатгалын зуучлагч, даатгалын хохирол үнэлэгч компаниудын хувьд	
5 саяас доош	1
5 сая – 50 сая	2
50 сая – 500 сая	3
500 сая – 1.5 тэрбум	4
1.5 тэрбумаас дээш	5

Эзэмшлийн хэлбэр: Эзэмшлийн төрлөөс нь хамааруулан тухайн байгууллагын эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 6. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын эрсдэлийн үнэлгээ, эзэмшлийн хэлбэрээр

Эзэмшлийн хэлбэр	Эрсдэлийн оноо
Хөрөнгийн бирж дээр хувьцаагаа нээлттэй арилжаалсан	1
Хувь хүний эзэмшил	2
Хуулийн этгээдийн эзэмшил	3
Гадаадын хөрөнгө оруулалттай	4
Улс төрийн хамаарал бүхий этгээдийн эзэмшил	5

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил: Олон жил тогтвортой үйл ажиллагаа явуулсан байгууллага нь МУТС эрсдэл багатай байна гэсэн таамаглалд суурилан үйл ажиллагаа явуулсан жилийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 7. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	Эрсдэлийн оноо
50-аас дээш жил	1
40 жил – 50 жил	2
10 жил – 40 жил	3
5 жил – 10 жил	4
5 жил хүртэлх	5

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагын мөнгө угаах эрсдэлийн үнэлгээний бүтцийн эрсдэлийг тооцохдоо байгууллагын хэмжээ, үйл ажиллагааны чиглэл, үйл ажиллагаа явуулсан жил зэргийг харгалзан үзэж тохирох үнэлгээг өгсөн бөгөөд дараах хувийн жингийн дагуу нэгдсэн үнэлгээг тооцно.

Хүснэгт 8. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн хэмжигдэхүүн	Хувийн жин
Байгууллагын хэмжээ	60
Эзэмшлийн хэлбэр	10
Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	30

2.3.Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бүтцийн эрсдэл

Байгууллагын хэмжээ: Тухайн байгууллагын хэмжээ, үйл ажиллагааны цар хүрээ том байх тусам МУТС эрсдэл нэмэгдэнэ гэсэн таамаглалд үндэслэн эрсдэлийг тооцно. Эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 9. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн үнэлгээ, хөрөнгийн хэмжээгээр

Хөрөнгийн хэмжээ	Эрсдэлийн оноо
800 саяас доош	1
800 сая – 1 тэрбум	2
1 тэрбум – 2.5 тэрбум	3

2.5 тэрбум - 5 тэрбум	4
5 тэрбумаас дээш	5

Эзэмшлийн хэлбэр: Эзэмшлийн төрлөөс нь хамааруулан тухайн байгууллагын эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 10. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн үнэлгээ, эзэмшлийн хэлбэрээр

Эзэмшлийн хэлбэр	Эрсдэлийн оноо
Хөрөнгийн бирж дээр хувьцаагаа нээлттэй арилжаалсан	1
Хувь хүний эзэмшил	2
Хуулийн этгээдийн эзэмшил	3
Гадаадын хөрөнгө оруулалттай	4
Улс төрийн хамаарал бүхий этгээдийн эзэмшил	5

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил: Олон жил тогтвортой үйл ажиллагаа явуулсан байгууллага нь МУТС эрсдэл багатай байна гэсэн таамаглалд суурилан үйл ажиллагаа явуулсан жилийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 11. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	Эрсдэлийн оноо
10-аас дээш жил	1
8 жил – 10 жил	2
6 жил – 8 жил	3
2 жил – 6 жил	4
2 жил хүртэлх	5

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагын мөнгө угаах эрсдэлийн үнэлгээний бүтцийн эрсдэлийг тооцохдоо байгууллагын хэмжээ, үйл ажиллагааны чиглэл, үйл ажиллагаа явуулсан жил зэргийг харгалзан үзэж тохирох үнэлгээг өгсөн бөгөөд дараах хувийн жингийн дагуу нэгдсэн үнэлгээг тооцно.

Хүснэгт 12. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн хэмжигдэхүүн	Хувийн жин
Байгууллагын хэмжээ	60
Эзэмшлийн хэлбэр	10
Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	30

2.4.Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бүтцийн эрсдэл

Байгууллагын хэмжээ: Тухайн байгууллагын хэмжээ, үйл ажиллагааны цар хүрээ том байх тусам МУТС эрсдэл нэмэгдэнэ гэсэн таамаглалд үндэслэн эрсдэлийг тооцно. Эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 13. Хадгаламж зээлийн хоршоодын эрсдэлийн үнэлгээ, хөрөнгийн хэмжээгээр

Хөрөнгийн хэмжээ	Эрсдэлийн оноо
100 саяас доош	1
100 сая – 300 сая	2
300 сая – 1 тэрбум	3
1 тэрбум - 10 тэрбум	4
10 тэрбумаас дээш	5

Эзэмшлийн хэлбэр: Эзэмшлийн төрлөөс нь хамааруулан тухайн байгууллагын эрсдэлийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 14. Хадгаламж зээлийн хоршоодын эрсдэлийн үнэлгээ, эзэмшлийн хэлбэрээр

Эзэмшлийн хэлбэр	Эрсдэлийн оноо
Хөрөнгийн бирж дээр хувьцаагаа нээлттэй арилжаалсан	1
Хувь хүний эзэмшил	2
Хуулийн этгээдийн эзэмшил	3
Гадаадын хөрөнгө оруулалттай	4
Улс төрийн хамаарал бүхий этгээдийн эзэмшил	5

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил: Олон жил тогтвортой үйл ажиллагаа явуулсан байгууллага нь МУТС эрсдэл багатай байна гэсэн таамаглалд суурилан үйл ажиллагаа явуулсан жилийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй.

Хүснэгт 15. Хадгаламж зээлийн хоршоодын эрсдэлийн үнэлгээ, үйл ажиллагаа эрхэлсэн жилээр

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	Эрсдэлийн оноо
10-аас дээш жил	1
8 жил – 10 жил	2
6 жил – 8 жил	3
2 жил – 6 жил	4
2 жил хүртэлх	5

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагын мөнгө угаах эрсдэлийн үнэлгээний бүтцийн эрсдэлийг тооцохдоо байгууллагын хэмжээ, үйл ажиллагааны чиглэл, үйл ажиллагаа явуулсан жил зэргийг харгалзан үзэж тохирох үнэлгээг өгсөн бөгөөд дараах хувийн жингийн дагуу нэгдсэн үнэлгээг тооцно.

Хүснэгт 16. Хадгаламж зээлийн хоршоодын бүтцийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн хэмжигдэхүүн	Хувийн жин
Байгууллагын хэмжээ	60
Эзэмшлийн хэлбэр	10
Үйл ажиллагаа эрхэлсэн жил	30

III. ЧАНАРЫН ҮНЭЛГЭЭ

Уг бүлэгт корпорацын засаглал, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн үүрэг, МУТС эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх бодлого, дүрэм, журам, эрсдэлийн менежмент, дотоод хяналт ба дотоод, гадаад аудит, компианс, сургалт, хүний нөөц, тайлагнал гэсэн 7 бүлгийн 57 чанарын асуулгаар тухайн байгууллагын МУТС эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг үнэлнэ. Эрсдэлийн үнэлгээг тооцохдоо хянан шалгагчид нь тухайн байгууллагын асуулгын хариун дээр үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгнө. Энд: 1-маш бага эрсдэлтэй, 2-бага эрсдэлтэй, 3-дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4-өндөр эрсдэлтэй, 5-маш өндөр эрсдэлтэй. Чанарын асуулгууд болон асуулгын хариунд үнэлгээ өгөх зааврыг хавсралтаас харна уу.

Чанарын нэгдсэн үнэлгээг тооцохдоо бүлэг тус бүрийн асуулгуудын дундаж оноогоор бүлгийн үнэлгээг тодорхойлж, харин бүлгийн үнэлгээг дараах хувийн жингээр жинлэж гаргана.

Хүснэгт 17. Чанарын үнэлгээний бүлгийн хувийн жин

Бүлэг	Асуулгын тоо	Хувийн жин
Корпорацын засаглал болон ТУЗ-ийн үүрэг	12	25
МУТС-тэй тэмцэх чиглэлээр хэрэгжүүлж буй дүрэм, журам	11	20

Эрсдэлийн менежмент	7	15
Дотоод хяналт ба дотоод, гадаад аудит	5	10
Комплианс	5	12.5
Сургалт, хүний нөөц	5	5
Тайлагнал ба тэмдэглэл	12	12.5

IV. БИЗНЕСИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Уг бүлэг нь тухайн байгууллагын эрхэлж буй үйл ажиллагаанд МУТС эрсдэл хэр байгааг үнэлэх зорилготой бөгөөд хэрэглэгчдийн, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний, газар зүйн байршлын, хүргэлтийн сувгийн гэсэн 4 төрлийн эрсдэлийн үнэлгээнээс бүрдэнэ.

4.1. Үнэт цаасны компаниуд

Хэрэглэгчдийн эрсдэл: МУТС үйл ажиллагаанд хэрэглэгчдийн талаас нөлөөлж болох эрсдэлийг тооцохдоо хэлцлийн тоог дотоодын иргэн, дотоодын хуулийн этгээд, гадаадын иргэн, гадаадын хуулийн этгээд гэсэн хэрэглэгчдийн төрлөөр ангилан дараах интервалын дагуу 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ.

Хүснэгт 18. Үнэт цаасны компаниудын хэрэглэгчдийн эрсдэл

Хэрэглэгчдийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Дотоодын иргэн	500-аас доош	500-1000	1000-2500	2500-5000	500-аас дээш	15
Дотоодын хуулийн этгээд	100-аас доош	100-250	250-500	500-1000	1000-аас дээш	25
Гадаадын иргэн	100-аас доош	100-250	250-500	500-1000	1000-аас дээш	25
Гадаадын хуулийн этгээд	100-аас доош	100-250	250-500	500-1000	1000-аас дээш	35

Гүйлгээний эрсдэл: МУТС үйл ажиллагаанд нөлөөлөх гүйлгээний эрсдэлийг тооцохдоо арилжааны гүйлгээний хэмжээг дотоодын иргэн, дотоодын хуулийн этгээд, гадаадын иргэн, гадаадын хуулийн этгээд гэсэн хэрэглэгчдийн төрлөөр ангилан 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ.

Хүснэгт 19. Үнэт цаасны компаниудын гүйлгээний эрсдэл

Хэрэглэгчдийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Дотоодын иргэн	500 саяас доош	500 саяас 1 тэрбум	1-2.5 тэрбум	2.5-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	15
Дотоодын хуулийн этгээд	100 саяас доош	100-250 сая	250-500 сая	500 саяас-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	25
Гадаадын иргэн	100 саяас доош	100-250 сая	250-500 сая	500 саяас-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	25
Гадаадын хуулийн этгээд	100 саяас доош	100-250 сая	250-500 сая	500 саяас-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	35

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо тухайн компанийн брокер, дилер болон андеррайтерийн чиглэлээр үзүүлж буй үйлчилгээний гүйлгээний дүнд үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгөн, дараах байдлаар жинлэж тооцно.

Хүснэгт 20. Үнэт цаасны компаниудын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл

Үйлчилгээний төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Брокер	500 саяас доош	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5-2 тэрбум	2 тэрбумаас дээш	50
Дилер	250 саяас доош	250-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	25
Андерайтер	250 саяас доош	250-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	25

Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо байгууллагын үйлчилгээг хүргэж буй сувгаар нь үйлчилгээний төв оффисоор, хөдөө, орон нутгийн салбараар хэмээн ангилж арилжааны гүйлгээний дүнд үндэслэн эрсдэлийг тооцно.

Хүснэгт 21. Үнэт цаасны компаниудын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл

Хүргэлтийн суваг	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Төв оффис	500 саяас доош	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5-2 тэрбум	2 тэрбумаас дээш	70
Хөдөө, орон нутгийн салбар	250 саяас доош	250-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	30

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагад учирч болох МУТС эрсдэлийг үнэлэхдээ тухайн салбарын хэрэглэгчдийн эрсдэл, гүйлгээний эрсдэл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл, хүргэлтийн сувгийн эрсдэл зэргийг тооцон дараах хувийн жинг ашиглан үнэлнэ.

Хүснэгт 22. Үнэт цаасны компаниудын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн төрөл	Хувийн жин
Хэрэглэгчдийн эрсдэл	30
Гүйлгээний эрсдэл	30
Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл	30
Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл	10

4.2. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бизнесийн эрсдэл

Хэрэглэгчдийн эрсдэл: МУТС үйл ажиллагаанд хэрэглэгчдийн талаас нөлөөлж болох эрсдэлийг тооцохдоо даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын харилцагчдын төрлөөр дараах байдлаар жинлэж 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ. Даатгалын компаниудын харилцагчдыг дотоодын иргэн, дотоодын хуулийн этгээд гэж 2 хуваан авч үзнэ.

Хүснэгт 23. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын хэрэглэгчдийн эрсдэл

Хэрэглэгчдийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Дотоодын иргэн	1000-аас доош	1000-10000	10000-50000	50000-100000	100000-аас дээш	85
Дотоодын хуулийн этгээд	1000-аас доош	1000-10000	10000-50000	50000-100000	100000-аас дээш	15

Газар зүйн байршлын эрсдэл: Газар зүйн байршлын эрсдэлийг тооцохдоо даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын үзүүлсэн үйлчилгээ буюу цуглуулсан хураамжийн орлого нь газар зүйн байршлаар хэрхэн тархаж буй дээр үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгөн тооцно. Даатгалын компаниудын газар зүйн эрсдэлийг Улаанбаатар хот, хөдөө, орон нутаг гэж 2 хуваан авч үзэж дараах байдлаар жинлэнэ.

Хүснэгт 24. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын газар зүйн байршлын эрсдэл

Байршлын төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Даатгалын компаниуд						
Улаанбаатар хот	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	85
Хөдөө, орон нутаг	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	15
Даатгалын зуучлагч компаниуд						
Улаанбаатар хот	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	100
Даатгалын хохирол үнэлэгч компаниуд						
Улаанбаатар хот	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	93
Хөдөө, орон нутаг	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	7

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо тухайн даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын хураамжийн орлогод үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгөн, дараах байдлаар жинлэж тооцно.

Хүснэгт 25. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл

Үйлчилгээний төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Даатгалын компаниуд						
Гэнэтийн осол	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 сая-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	20
Хөрөнгийн даатгал	100 саяас доош	100-500 сая	500 сая-1.5 тэрбум	1.5-3 тэрбум	3 тэрбумаас дээш	40
Жолоочийн хариуцлагын	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 сая-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	40
Даатгалын зуучлагч компаниуд						
Хөрөнгийн даатгал	100 саяас доош	100-500 сая	500 сая-1.5 тэрбум	1.5-3 тэрбум	3 тэрбумаас дээш	40
Авто тээврийн хэрэгслийн	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 сая-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	10
ЖХАЖД	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 сая-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	50
Даатгалын хохирол үнэлэгч компаниуд						
Хөрөнгийн даатгал	100 саяас доош	100-500 сая	500 сая-1.5 тэрбум	1.5-3 тэрбум	3 тэрбумаас дээш	10
Авто тээврийн хэрэгслийн	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 сая-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	20
Жолоочийн хариуцлагын	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 сая-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	10
ЖХАЖД	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 сая-1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	60

Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо даатгал болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын үйлчилгээг хүргэж буй сувгаар нь төлөөлөгчөөр, зуучлагчаар, салбар болон төв оффисоор хэмээн ангилж эрсдэлийг тооцно.

Хүснэгт 26. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл

Хүргэлтийн сувгийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Даатгалын компаниуд						
Даатгалын төлөөлөгч	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	10

Даатгалын зуучлагч	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	30
Салбар	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-2.5 тэрбум	2.5 тэрбумаас дээш	10
Төв оффис	500 саяас доош	500-1 тэрбум	1-2 тэрбум	2-5 тэрбум	5 тэрбумаас дээш	50
Даатгалын зуучлагч компаниуд						
Төв оффис	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-2.5 тэрбум	2.5 тэрбумаас дээш	40
Даатгалын хохирол үнэлэгч компаниуд						
Төв оффис	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-2.5 тэрбум	2.5 тэрбумаас дээш	60
Салбар	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-2.5 тэрбум	2.5 тэрбумаас дээш	40

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагад учирч болох МУТС эрсдэлийг үнэлэхдээ тухайн салбарын хэрэглэгчдийн эрсдэл, газар зүйн байршлын эрсдэл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл, хүргэлтийн сувгийн эрсдэл зэргийг тооцон дараах хувийн жинг ашиглан үнэлнэ.

Хүснэгт 27. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчдын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн төрөл	Хувийн жин
Хэрэглэгчдийн эрсдэл	40
Гүйлгээний эрсдэл	40
Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл	10
Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл	10

4.3. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бизнесийн эрсдэл

Хэрэглэгчдийн эрсдэл: МУТС үйл ажиллагаанд хэрэглэгчдийн талаас нөлөөлж болох эрсдэлийг тооцохдоо банк бус санхүүгийн байгууллагын гол үйлчилгээ болох зээлийн үйлчилгээ болон гадаад валютын арилжаа дагнан эрхэлдэг байгууллагуудын хувьд арилжааны дүнг хэрэглэгчдийн төрлөөр ангилан 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ.

Хүснэгт 28. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хэрэглэгчдийн эрсдэл

Хэрэглэгчдийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Дотоодын иргэн	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	10
Дотоодын хуулийн этгээд	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	15
Гадаадын иргэн	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	15
Гадаадын хуулийн этгээд	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	25
Улс төрийн хамаарал бүхий этгээд	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	35

Газар зүйн эрсдэл: Газар зүйн эрсдэлийг тооцохдоо банк бус санхүүгийн байгууллагын үзүүлсэн үйлчилгээ буюу олгосон зээл нь газар зүйн байршлаар хэрхэн тарж буй дээр үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгөн тооцно.

Хүснэгт 29. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын газар зүйн эрсдэл

Байршлын төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Улаанбаатар хот	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	10
Хөдөө, орон нутаг	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	15

Эдийн засгийн чөлөөт бүс	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	15
ФАТФ-аас хориглосон улсууд	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	25
Бусад гадаад улс	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	35

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо тухайн байгууллагын мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний шилжүүлгийн дүн, засгийн газар болон санхүүгийн байгууллагуудаас бусад эх үүсвэрээс татсан хөрөнгө, гадаад валютын арилжааны дүнд үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгөн дараах байдлаар жинлэж тооцно.

Хүснэгт 30. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл

Үйлчилгээний төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний дүн	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	50
Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	20
Гадаад валют арилжааны дүн	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	30

Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо байгууллагын үйлчилгээг хүргэж буй сувгаар нь үйлчилгээний төвөөр, салбар, зуучлагчаар, интернетээр, болон мобайл банкаар хэмээн ангилж эрсдэлийг тооцно. Зээл болон гадаад валют арилжааны дүнг ашигласан болно.

Хүснэгт 31. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл

Хүргэлтийн сувгийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Үйлчилгээний төв	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	20
Салбар, зуучлагч	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	32.5
Гар утсанд суурилсан	100 саяас доош	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1-1.5 тэрбум	1.5 тэрбумаас дээш	47.5

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагад учирч болох МУТС эрсдэлийг үнэлэхдээ тухайн салбарын хэрэглэгчдийн эрсдэл, газар зүйн байршлын эрсдэл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл, хүргэлтийн сувгийн эрсдэл зэргийг тооцон дараах хувийн жинг ашиглан үнэлнэ.

Хүснэгт 32. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн төрөл	Хувийн жин
Хэрэглэгчдийн эрсдэл	40
Гүйлгээний эрсдэл	40
Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл	10
Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл	10

4.4.Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бизнесийн эрсдэл

Хэрэглэгчдийн эрсдэл: Мөнгө угаах үйл ажиллагаанд хэрэглэгчдийн талаас нөлөөлж болох эрсдэлийг тооцохдоо хадгаламж, зээлийн хоршоодын гишүүдийг ангилан 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлнэ.

Хүснэгт 33. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын хэрэглэгчдийн эрсдэл

Хэрэглэгчдийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Дотоодын иргэн	50-аас доош	50-100	100-500	500-1000	1000-аас дээш	10
Дотоодын хуулийн этгээд	50-аас доош	50-100	100-500	500-1000	1000-аас дээш	15
Гадаадын иргэн	50-аас доош	50-100	100-500	500-1000	1000-аас дээш	15
Гадаадын хуулийн этгээд	50-аас доош	50-100	100-500	500-1000	1000-аас дээш	25
Улс төрийн хамаарал бүхий этгээд	50-аас доош	50-100	100-500	500-1000	1000-аас дээш	35

Газар зүйн эрсдэл: Газар зүйн эрсдэлийг тооцохдоо хадгаламж, зээлийн хоршоодын үзүүлсэн үйлчилгээ буюу олгосон зээл нь газар зүйн байршлаар хэрхэн тарж буй дээр үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгөн тооцно.

Хүснэгт 34. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын газар зүйн эрсдэл

Байршлын төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Улаанбаатар хот	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	20
Хөдөө, орон нутаг	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	15
Эдийн засгийн чөлөөт бүс	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	20
ФАТФ-аас хориглосон улсууд	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	30
Бусад гадаад улс	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	15

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо тухайн хоршооны хадгаламжийн хэмжээ болон зээлийн хэмжээнд үндэслэн 1-5 хүртэлх оноог өгөн, дараах байдлаар жинлэж тооцно.

Хүснэгт 35. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл

Үйлчилгээний төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Хадгаламжийн хэмжээ	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	50
Зээлийн хэмжээ	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	50

Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл: Уг эрсдэлийг тооцохдоо хоршоодын үйлчилгээг хүргэж буй сувгаар нь үйлчилгээний төвөөр, салбар, зуучлагчаар, интернетээр болон мобайл банкаар хэмээн ангилж эрсдэлийг тооцно.

Хүснэгт 36. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын хүргэлтийн сувгийн эрсдэл

Хүргэлтийн сувгийн төрөл	1	2	3	4	5	Хувийн жин
Үйлчилгээний төв	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	15
Салбар, зуучлагч	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	25
Интернет банк	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	25
Мобайл банк	50 саяас доош	50-100 сая	100-500 сая	500 саяас 1 тэрбум	1 тэрбумаас дээш	35

Нэгдсэн үнэлгээ: Байгууллагад учирч болох МУТС эрсдэлийг үнэлэхдээ тухайн салбарын хэрэглэгчдийн эрсдэл, газар зүйн байршлын эрсдэл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл, хүргэлтийн сувгийн эрсдэл зэргийг тооцон дараах хувийн жинг ашиглан үнэлнэ.

Хүснэгт 37. Хадгаламж, зээлийн хоршоодын бизнесийн эрсдэлийн хувийн жин

Эрсдэлийн төрөл	Хувийн жин
Хэрэглэгчдийн эрсдэл	40
Гүйлгээний эрсдэл	40
Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэл	10
Хүргэлтийн сувгийн эрсдэл	10

V. ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭГДСЭН ҮР ДҮН

МУТС эрсдэлийн үнэлгээ нь тухайн байгууллагын ерөнхий шинж чанартай холбоотой бүтцийн эрсдэл, эрхэлж буй үйл ажиллагаатай холбоотой бизнесийн эрсдэл, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хэрэгжүүлж буй арга хэмжээг үнэлэх зорилготой чанарын үнэлгээ гэсэн гурван бүлгээс бүрдэх ба дараах хувийн жингээр нэгтгэгдэн эцсийн үр дүн гарна. Үнэлгээний нэгдсэн үр дүнд санхүүгийн байгууллагууд 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлэгдэх ба үнэлгээний оноо 1 бол маш бага эрсдэлтэй, 2 бол бага эрсдэлтэй, 3 бол дунд зэргийн эрсдэлтэй, 4 бол өндөр эрсдэлтэй, 5 бол маш өндөр эрсдэлтэй гэж тус тус ойлгоно.

Хүснэгт 38. Нэгдсэн үнэлгээний хувийн жин

Үнэлгээний төрөл	Хувийн жин
Чанарын үнэлгээ	40
Бизнесийн эрсдэл	60
Бүтцийн эрсдэл	15